

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра пропедевтики внутрішньої медицини, медсестринства та біоетики

Навчальний рік 2023-2024

СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА
«Переддипломна практика»

Нормативний освітній компонент
Формат освітнього компонента заочний
Галузь знань 22 «Охорона здоров'я»
Спеціальність «223 «Медсестринство»
Освітньо-професійна програма «Сестринська справа»
Першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Курс четвертий

Програма освітнього компоненту розглянута на засіданні кафедри пропедевтики внутрішньої медицини, медсестринства та біоетики

Протокол від.
“_28_” серпня _____ 2023 року № 1_

Завідувач кафедри

_____ проф. Ащеулова Т.В.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Схвалено методичною комісією ХНМУ з проблем терапевтичного профілю

Протокол від.
“_30_” серпня _____ 2023 року №1

Голова

_____ проф. Кравчун П.Г.
(підпис) (прізвище та ініціали)

РОЗРОБНИКИ СИЛАБУСУ:

- 1 Хіміч Т.Ю., доцент кафедри ПВМ №2 та медсестринства, доцент, к.мед.н.
- 2 Ярощук А.В., асистент кафедри ПВМ №2 та медсестринства, магістр медсестринства

ДАНІ ПРО ВИКЛАДАЧІВ, ЩО ВИКЛАДАЮТЬ ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

Прізвище, ім'я, по батькові, посада, вчене звання, науковий ступінь

Болокадзе Є.О. доцент кафедри кафедри пропедевтики внутрішньої медицини, медсестринства та біоетики, доцент, к.мед.н.

Професійні інтереси: терапія, пульмонологія,

Контактний тел. та E-mail викладача +380662806391 yo.bolokadze@knmu.edu.ua

Ярошук Аліна Віталіївна асистент кафедри ПБМ№2 та медсестринства, магістр медсестринства

Професійні інтереси: медсестринство

Контактний тел. та E-mail викладача +380972419718 av.yaroshchuk@knmu.edu.ua

Інформація про консультації Очні консультації: згідно розкладу кафедри на базі кафедри - обласної клінічної лікарні за попередньою домовленістю. Он-лайн консультації: за попередньою домовленістю з викладачем з використанням ресурсів системи Moodle. (<http://31.128.79.157:8083/login/index.php>)

Локація. Місце проведення лекцій та практичних занять: лекційна зала та учбові кімнати кафедри пропедевтики внутрішньої медицини №2 та медсестринства, і (вул. Тринклера 3)

Час проведення занять: понеділок, вівторок, середа, четвер, п'ятниця (9⁰⁰-11⁵⁰/13²⁰-17¹⁰ у відповідності до розкладу);

ВСТУП

Силабус освітнього компонента «Переддипломна практика» складений відповідно до освітньо-професійної програми (далі – ОПП) «Сестринська справа» та Стандарта вищої освіти України (далі – Стандарт), перший (бакалаврський) рівень, галузі знань 22 “Охорона здоров'я”, спеціальності «Медсестринство»

Опис освітнього компонента (анотація) Переддипломна практика здобувачів вищої освіти за спеціальністю «Медсестринство» є невід'ємною складовою частиною процесу підготовки спеціалістів у вищих навчальних закладах і передбачає її проведення для отримання достатнього обсягу практичних навичок і вмінь. Виробнича практика проводиться з метою закріплення знань та удосконалення навичок і вмінь по здійсненню медсестринського процесу, що створить підґрунтя для подальшого свідомого опанування клінічного медсестринства та педагогічної майстерності відповідно до професійно-освітнього рівня бакалавра медицини зі спеціальності «Медсестринство».

Засвоєння матеріалу базується на послідовному ознайомленні з особливостями реалізації вказаного обсягу дій у роботі терапевтичних, хірургічних та педіатричних відділень лікарень. Відповідно до цього, програма дисципліни структурована на 3 розділи

Предметом вивчення освітнього компонента «Переддипломна практика» є комплекс заходів, спрямованих на створення сприятливих умов успішного лікування хворих, у тому числі хворих, полегшення їх стану і задоволення основних фізіологічних потреб організму.

Пререквизити па постреквизити. Відповідно до навчального плану, виробнича практика «Переддипломна практика» здійснюється наприкінці 4 курсу навчання, коли здобувачем вищої освіти набуті відповідні знання з основних базових компонентів: основи медичної біології та мікробіології медичної біології, основи біологічної фізики та медична апаратура, анатомії людини, фізіології, медична та біоорганічна хімія, біологічної хімії, основ медсестринства, медсестринство в хірургії і онкології, медсестринство у внутрішній медицині, медсестринство в педіатрії, паліативна та ХОСПІСна медицина, медична етика та медсестринство в геронтології та геріатрії, медсестринство в акушерстві та гінекології, репродуктивне здоров'я та планування сім'ї, медична та соціальна реабілітація, анестезіологія та інтенсивна терапія, розпочато вивчення клінічних дисциплін: клінічного медсестринства, медсестринства у сімейній медицині, обстеження та оцінки стану здоров'я людини, клінічного медсестринства у внутрішній медицині, з якими інтегрується програма виробничої практики. У свою чергу, «Переддипломна практика» підводить підсумки вивчення здобувачем вищої освіти клінічних дисциплін, та формує уміння застосовувати знання з, медсестринства у професійній діяльності.

Послання на сторінку освітнього компонента в MOODLE <https://distance.knmu.edu.ua/my/>

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

1.1. Метою освітнього компонента є практичне відпрацювання навичок, отриманих під час навчання за ОП «Сестринська справа». Мета полягає в узагальненні змісту набутої освіти і органічної інтеграції отриманих знань, вмінь та навичок з реальними умовами їх прикладання. Ця практика є невід'ємною складовою частиною навчання і об'єктивної підсумкової оцінки фахової придатності та майстерності майбутнього бакалавра медицини, допомагає усвідомити його місце у загальній структурі національної охорони здоров'я.

1.2. Основними завданнями освітнього компонента «Переддипломна практика» є: розширення функціональних обов'язків відповідно до освітнього рівня бакалавра дає право на здійснення

медсестринського процесу та на виконання окремих лікарських повноважень, зокрема діагностики і лікування захворювань у типових випадках, що покладає на нього велику відповідальність за свої дії.

Робота здобувачів вищої освіти у відділенні регламентується посадовими обов'язками на кожному робочому місці і повинна бути спрямована на самостійне виконання обов'язкових практичних навичок, здійснення медсестринського процесу у відділеннях терапевтичного профілю за моделлю Вірджинії Хендерсон.

Здобувачі вищої освіти самостійно проводять огляд і оцінку стану здоров'я пацієнта, виставляють попередній лікарський діагноз у типових випадках найпоширеніших захворювань, виявляють проблеми пацієнта та формулюють медсестринський діагноз, складають план медсестринського догляду та виконують його, оцінюють якість та ефективність медсестринських втручань, надають невідкладну медичну допомогу при критичних станах, документують медсестринський процес, проводять наукові дослідження з проблем медсестринства в терапії з відповідним оформленням їх результатів.

ОБОВ'ЯЗКИ ЗДОБУВАЧ ВИЩОЇ ОСВІТИ В НА ПРАКТИЦІ

- Своєчасно прибути на базу практики;
- Вивчити і суворо дотримуватись правил охорони праці, техніки безпеки і виробничої санітарії;
- Дотримуватись правил етичного Кодексу медичної сестри України;
- Виконувати всі завдання, що передбачаються програмою практики та правила внутрішнього розпорядку лікувально-профілактичної установи та навчального закладу;
- Подати у відділ виробничої практики щоденник практики, характеристики та методичні розробки занять з основ медсестринської справи;
- Відповідати за виконану роботу та її результати на рівні зі штатними працівниками баз практик;
- Брати активну участь в роботі лікарні (медсестринських конференціях, медсестринських конкурсах, тощо);
- По закінченню практики взяти участь у підсумковій конференції;
- Своєчасно скласти диференційований залік з практики.

1.3. Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна (взаємозв'язок з нормативним змістом підготовки здобувачів вищої освіти, сформульованим у термінах результатів навчання у ОПП та Стандарті).

1.3.1. Вивчення освітнього компонента забезпечує опанування здобувачами вищої освіти компетентностей:

інтегральні:

Компетентності та результати навчання.

Згідно з вимогами стандарту дисципліна забезпечує набуття здобувачами вищої освіти

компетентностей:

– *інтегральна:*

здатність розв'язувати типові та складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у професійній діяльності у галузі охорони здоров'я, або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується комплексністю та невизначеністю умов та вимог.

– *загальні:*

ЗК 01. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 02. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 03. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу

ЗК 04. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях

ЗК 05. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності

ЗК 06. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово

ЗК 07. Здатність спілкуватися іноземною мовою

ЗК 08. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій

ЗК 09. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків

ЗК 10. Здатність приймати обґрунтовані рішення

ЗК 11. Здатність працювати в команді

ЗК 12. Навички міжособистісної взаємодії

ЗК 13. Здатність діяти на основі етичних міркувань

– *спеціальні (фахові, предметні):*

ФК 01. Здатність застосовувати професійні та правові стандарти в повсякденній професійній практиці.

ФК 02. Здатність розпізнавати й інтерпретувати ознаки здоров'я і його змін, хвороби чи інвалідності (оцінка/діагноз), обмежень можливості повноцінної життєдіяльності і визначати проблеми пацієнтів при різних захворюваннях та станах.

ФК 03. Здатність задовольнити потреби пацієнта/клієнта протягом різних періодів усього життя (включаючи процес вмирання) шляхом планування, допомоги і виконання медсестринських втручань, оцінки та корекції індивідуальних планів догляду, створених у співпраці з пацієнтом/клієнтом, особами, що доглядають, членами сім'ї та іншими медичними і соціальними працівниками.

ФК 04. Застосовування професійних навичок (вмінь), медичних засобів, втручань та дій для забезпечення пацієнтові/клієнтові гідного ставлення, приватності (інтимності), конфіденційності, захисту його прав, фізичних, психологічних та духовних потреб на засадах транскультурального медсестринства, толерантної та неосудної поведінки.

ФК 05. Здатність ефективно застосовувати сукупність медсестринських навичок (вмінь), медичних засобів, втручань та дій для забезпечення догляду на основі холістичного (цілісного) підходу, враховуючи задоволення потреб пацієнта у комфорті, харчуванні, особистій гігієні та здатності особи задовольняти свої щоденні потреби.

ФК 06. Здатність ефективно застосовувати сукупність професійних навичок (вмінь), медичних засобів, втручань та дій при оцінці функціонального стану пацієнтів/клієнтів, підготовці їх до діагностичних досліджень та зборі біологічного матеріалу для лабораторних досліджень.

ФК 07. Збереження власного здоров'я фахівця при здійсненні догляду, виконанні маніпуляцій та процедур, при переміщенні і транспортуванні пацієнта/клієнта.

ФК 08. Профілактична діяльність медичної сестри, направлена на збереження і зміцнення здоров'я, попередження захворювань й інформування та навчання пацієнта та членів його родини.

ФК 09. Здатність здійснювати організацію, впровадження та контроль медсестринського процесу в паліативній та хоспісній допомозі.

ФК 10. Здатність до організації надання медичної допомоги за принципом сімейної медицини.

ФК 11. Здатність проводити медичну та соціальну реабілітацію з метою відновлення здоров'я населення.

ФК 12. Здатність орієнтуватися у визначенні групової належності лікарських засобів, особливостях їх фармакокінетики та фармакодинаміки.

ФК 13. Здатність виявляти зв'язок клінічних проявів захворювань з результатами додаткових методів дослідження.

ФК 14. Здатність організовувати та надавати невідкладну допомогу при різних гострих станах.

ФК 15. Здатність організовувати та надавати невідкладну допомогу в надзвичайних ситуаціях у мирний та воєнний час.

ФК 16. Здатність організовувати та управляти відповідним структурним підрозділом (лідерство та менеджмент)

1.3.2. Вивчення освітнього компонента забезпечує набуття здобувач вищої освіти наступних програмних результатів навчання:

ПРН 1. Проводити медсестринське суб'єктивне та об'єктивне обстеження різних органів і систем пацієнта та оцінювати отримані дані .

В умовах закладів охорони здоров'я (ЗОЗ) та вдома, шляхом спілкування з пацієнтами різних вікових груп, їхніми родичами чи близькими з оточення хворою дитиною та її батьками, уміти збирати скарги, анамнез захворювання, анамнез життя, алергологічний анамнез, епідеміологічний анамнез, оцінювати анамнестичні дані.

ПРН 2. Проводити медсестринську діагностику: виявляти та оцінювати проблеми пацієнта.

В умовах ЗОЗ, удома, передбачуваних обставин, вміти виявляти дійсні проблеми пацієнта, оцінювати їхню першочерговість та встановлювати медсестринський діагноз.

ПРН 3. Планувати медсестринські втручання.

В умовах ЗОЗ, удома та за непередбачуваних обставин, вміти складати план медсестринських втручань для вирішення дійсних та супутніх проблем пацієнтів різного віку.

ПРН 4. Здійснювати контроль за роботою молодшого медичного персоналу та станом інвентарю.

В умовах ЗОЗ відповідно до посадових обов'язків, з метою дотримання санітарно-протиепідемічного режиму, вміти:

- проводити навчання молодшого медперсоналу з питань виконання функціональних обов'язків та охорони праці; контролювати дотримання правил техніки безпеки молодшим медичним персоналом;
- контролювати роботу молодшого медичного персоналу; контролювати виконання правил внутрішнього розпорядку персоналом та пацієнтами; контролювати дотримання заходів санітарно-гігієнічного режиму в палатах та медичних кабінетах.

ПРН 5. Здійснювати медсестринське адміністрування.

В умовах ЗОЗ, з метою здійснення організаційних та управлінських компетентностей, вміти:

- приймати управлінські рішення, забезпечувати їх виконання на основі застосування моделей медсестринського керівництва;
- забезпечувати виконання наказів та постанов з питань охорони здоров'я;
- освоїти функціональні обов'язки керівника медсестринських служб;

- знати порядок проведення ліцензування та акредитації лікувально-профілактичних закладів, лабораторій різного профілю, тощо.

ПРН 6. Забезпечувати здоровий мікроклімат в колективі. Використовуючи принципи медсестринської етики та деонтології, правила міжособового спілкування з метою створення сприятливого психологічного мікроклімату, вміти:

- спілкуватися з пацієнтом та членами його сім'ї або наближеного оточення, медичним персоналом;
- вирішувати етичні та деонтологічні проблеми в процесі роботи з пацієнтом та членами його родини; розглядати та аналізувати в колективі професійні помилки; проводити навчання для молодшого та технічного персоналу.

ПРН 7. Брати участь у забезпеченні спостереження за здоровим і перехворілим населенням, реабілітації та диспансерного нагляду.

В умовах 303, удома та в громаді, користуючись чинними наказами МОЗ України, з метою формування, збереження та поліпшення стану здоров'я дорослого та дитячого населення, вміти:

- вести облік диспансерних груп населення;
- робити розрахунок та аналіз статистичних показників ефективності диспансеризації;
- проводити роз'яснювальну роботу серед пацієнтів різних диспансерних груп;
- вести облік груп здоров'я;
- розраховувати та оцінювати окремі показники та показники комплексної дії мікроклімату на організм людини;
- визначати етапи медико-соціальної реабілітації пацієнта, завдання для кожного етапу;
- складати комплекс реабілітаційних заходів залежно від і профілю, перебігу, періоду захворювання чи травми;
- проводити перепис дитячого населення.

ПРН 8. Виконувати медичні маніпуляції з метою забезпечення санітарно протиепідемічного режиму.

ПРН 9. Належно виконувати медичні маніпуляції з метою забезпечення особистої гігієни пацієнта.

ПРН 10. Виконувати найпростіші методи фізіотерапії.

ПРН 11. Координувати дії за допомогою поєднання декількох навичок для забезпечення харчування пацієнта.

ПРН 12. Належно виконувати медичні маніпуляції з метою проведення заходів щодо стабілізації функціонального стану організму.

ПРН 13. Виписувати, зберігати та застосувати фармакологічні засоби .

ПРН 14. Вміти підготувати пацієнта, здійснити забір і скерування біологічного матеріалу на лабораторне та інструментальне дослідження.

ПРН 15. Надавати екстрену долікарську медичну допомогу на підставі діагнозу невідкладного стану .

ПРН 16. Здатність до точності при здійсненні взаємозалежних медсестринських функцій.

ПРН 17. Планувати і проводити профілактичні та протиепідемічні заходи щодо інфекційних хвороб.

ПРН18. Організовувати та проводити навчання пацієнтів та членів їхніх родин з медичних питань.

ПРН 19. Проводити медико-гігієнічну пропаганду.

ПРН 20. Належно вести відповідну медичну документацію

1.3.3. Вивчення освітнього компонента забезпечує набуття здобувачами вищої освіти наступних соціальний навичок (Soft skills):

- Комунікативні навички
- Здатність працювати в команді, спілкуватися з людьми і управляти конфліктами
- вміння оцінювати і аналізувати ситуації
- Здатність до Організації, планування та ефективного виконання проектів і завдань
- Здатність виконувати роботу професійно, відповідально

- Здатність проявляти емоційний інтелект у взаємодіях з колегами, клієнтами, з керівником, почуттям такту і своєчасності реакції.

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

2.1 Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика освітнього компонента
		заочна форма навчання
Кількість кредитів – 6,5	Напрямок підготовки 22 «Охорона здоров'я»	Нормативна
Загальна кількість годин -195	Спеціальність: <u>223 «Медсестринство»</u>	Курс:
		-й
		Семестр
		-й
Годин для заочної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи здобувач вищої освіти - 191	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	Лекції
		2 год.
		Практичні
		2 год.
		Самостійна робота
		191 год.
		Індивідуальні завдання.
		Вид контролю: диференційований залік

2.2.1 Лекції

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Вид лекції
1	Установча лекція. Морально-етичні та законодавчі засади медсестринства в Україні. Організація роботи та обов'язки медичної сестри основних структурних підрозділів терапевтичного стаціонару. Організація проходження переддипломної практики	2	Тематична
Всього годин практичних занять		2	

2.2.2 Семінарські заняття – не передбачені програмою

2.2.3 Практичні заняття

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Методи навчання	Форми контролю
8	Диференційний залік. Підведення підсумків переддипломної практики, перевірка заповненої документації – щоденника практики та практичних навичок студентів	2	Самостійна робота біля ліжка хворого, відеороліки, відеофільми,	усне опитування (індивідуальне і фронтальне); письмове

			ділова, рольова, імітаційна гра, моделювання процесів і ситуацій, делегування повноважень, кейс-метод,	опитування; тестовий контроль; контроль практичних навичок, контроль ведення щоденника практики
	Всього годин	2		

2.2.4. Лабораторні заняття – не передбачані програмою

2.2.5. Самостійна робота

Основне місце в проходженні переддипломної практики посідає самостійна робота здобувачів вищої освіти. Оскільки під час практики здобувачі вищої освіти знайомляться з клінікою та безпосередньо спілкуються з хворими, робочий день здобувача вищої освіти складається з восьми годин:

. Під час проходження практики рекомендується проводити зі здобувачами вищої освіти консультації керівниками практики. Тематика їх має бути різноманітною, відповідати змісту програми. Пропонується також вивчення діючих наказів та інструкцій Міністерства охорони здоров'я України. Можна виділити один день на 2 тижні для консультацій в учбовому закладі. Тематика консультацій складається навчальним закладом індивідуально, а час проведення визначається графіком (вказується день та час їх проведення)

Під час проходження практики здобувачі вищої освіти повинні вивчити всі інструктивні листи, діючі накази Міністерства охорони здоров'я України та місцевих органів. Ознайомитися з періодичними виданнями газет, журналів з медицини та педагогіки, іншою літературою.

Основними видами самостійної роботи здобувачів вищої освіти є:

- Опанування практичними навичками передбаченими програмою практики
- Робота у відділеннях терапевтичного, хірургічного та педіатричного стаціонарів в обсязі обов'язків медичної сестри – **191 години**

Методи навчання (навести лише ті, які використовуються під час викладання дисципліни): лекція, розповідь-пояснення, бесіда, демонстрація, презентація, відеороліки, відеофільми, дискусія, круглий стіл, ділова, рольова, імітаційна гра, моделювання процесів і ситуацій, делегування повноважень, кейс-метод, дебати, спаринг-партнерство (навчання в парах),

Методи контролю:

Поточний контроль: усне опитування (індивідуальне і фронтальне); письмове опитування; тестовий контроль; творчі завдання; індивідуальні завдання; реферати; анотації; взаємоконтроль; самоконтроль; доповідь; виступ на задану тему;

Підсумковий контроль: диф. залік

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

3.1. Оцінювання успішності навчання здобувачів освіти здійснюється на підставі чинної «Інструкції з оцінювання навчальної діяльності здобувачів освіти ХНМУ»

Організація оцінювання поточного контролю. Засвоєння теми (поточний контроль) контролюється на практичному занятті відповідно до конкретних цілей. Застосовуються такі засоби оцінки рівня підготовки здобувачів вищої освіти: розв'язання ситуаційних задач, трактування та оцінка результатів лабораторних досліджень, аналіз і оцінка результатів інструментальних досліджень і параметрів, що характеризують функції організму людини, контроль засвоєння практичних навичок. Підсумкове заняття (ПЗ) обов'язково проводиться згідно з програмою освітнього компонента протягом семестру за розкладом, під час занять.

Прийом ПЗ здійснюється викладачем академічної групи. Оцінювання здійснюється за традиційною 4-бальною системою: «відмінно», «добре», «задовільно» та «незадовільно».

**Критерії оцінювання результатів навчальної діяльності
здобувачів освіти з дисциплін**

Оцінка	Критерії оцінювання
«Відмінно»	Здобувач вищої освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили
«Дуже добре»	Здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна
«Добре»	Здобувач вищої освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок
«Задовільно»	Здобувач вищої освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих
«Достатньо»	Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні
«Незадовільно» з можливістю повторного складання семестрового контролю	Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу
«Незадовільно» з обов'язковим повторним вивченням залікового кредиту	Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів
Зокрема, критерії оцінювання практичних навичок з дисциплін	

«Відмінно»	Здобувач вищої освіти відповідає високому (творчому) рівню компетентності: здобувач вищої освіти виявляє особливі творчі здібності, без помилок самостійно демонструє виконання практичних умінь та володіє системними теоретичними знаннями (знає методику виконання практичних навичок, показання та протипоказання, можливі ускладнення, та ін.) та має здібності для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях.
«Добре»	Здобувач вищої освіти самостійно демонструє виконання практичних умінь, допускаючи деякі неточності, які швидко виправляє, володіє теоретичними знаннями (знає методику виконання практичних навичок, показання та протипоказання, можливі ускладнення, та ін.)
«Задовільно»	Здобувач вищої освіти демонструє виконання практичних умінь, допускаючи деякі помилки, які може виправити при корекції їх викладачем, володіє задовільними теоретичними знаннями (знає основні положення методики виконання практичних навичок, показання та протипоказання, можливі ускладнення, та ін.).
«Незадовільно»	Здобувач вищої освіти не може самостійно продемонструвати практичні вміння (виконує їх, допускаючи грубі помилки), не володіє достатнім рівнем теоретичних знань (не знає методики виконання практичних навичок, показань і протипоказань, можливих ускладнень, та ін.).

Перерахунок середньої оцінки за поточну навчальну діяльність у багатобальну шкалу проводиться відповідно до «Інструкції з оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти...» або середню оцінку (с точністю до сотих) за ПНД викладач автоматично одержує за допомогою електронного журналу АСУ.

Перерахунок середньої оцінки за поточний контроль у багатобальну шкалу (для дисциплін, що завершуються диф.заліком)

4-бальна шкала	120-бальна шкала	4-бальна шкала	120-бальна шкала
5	120	3.91-3,94	94
4.95-4,99	119	3.87-3,9	93
4.91-4,94	118	3.83- 3,86	92
4.87-4,9	117	3.79- 3,82	91
4.83-4,86	116	3.74-3,78	90
4.79-4,82	115	3.7- 3,73	89
4.75-4,78	114	3.66- 3,69	88
4.7-4,74	113	3.62- 3,65	87
4.66-4,69	112	3.58-3,61	86
4.62-4,65	111	3.54- 3,57	85
4.58-4,61	110	3.49- 3,53	84
4.54-4,57	109	3.45-3,48	83
4.5-4,53	108	3.41-3,44	82
4.45-4,49	107	3.37-3,4	81
4.41-4,44	106	3.33- 3,36	80

4.37-4,4	105	3.29-3,32	79
4.33-4,36	104	3.25-3,28	78
4.29-4,32	103	3.21-3,24	77
4.25- 4,28	102	3.18-3,2	76
4.2- 4,24	101	3.15- 3,17	75
4.16- 4,19	100	3.13- 3,14	74
4.12- 4,15	99	3.1- 3,12	73
4.08- 4,11	98	3.07- 3,09	72
4.04- 4,07	97	3.04-3,06	71
3.99-4,03	96	3.0-3,03	70
3.95- 3,98	95	Менше 3	Недостатньо

Мінімальна кількість балів, яку має набрати здобувач вищої освіти за поточну діяльність під час вивчення розділу, становить 70 балів, максимальна кількість балів - 120 балів.

Оцінювання самостійної роботи здобувачів вищої освіти. Самостійна робота здобувачів вищої освіти є основною для проходження практики. Оцінюється при проведенні диференційного заліку.

Оцінювання індивідуальних завдань здобувача вищої освіти здійснюється за умов виконання завдань викладача. Бали (не більше як 10) додаються, як заохочувальні. Загальна сума балів за поточну навчальну діяльність не може перевищувати 120 балів.

Організація підсумкового контролю – диференційований залік. Допуск до диф заліку визначається у балах поточної навчальної діяльності, а саме: min - 70, max - 120 балів. Диф залік проводиться викладачем групи- відповідальним за організацію та проведення практики, або комісійно вразі незгоди здобувача вищої освіти з результатами атестації згідно з графіком екзаменаційної сесії.

Диференційований залік

Диференційований залік з дисципліни - це процес, протягом якого перевіряються отримані за курс :

- рівень засвоєння практичних навичок;
- рівень теоретичних знань
- навички самостійної роботи;
- компетенції - вміння синтезувати отримані знання і застосовувати їх у вирішенні практичних завдань.

Підсумковий контроль (диференційований залік). проводиться по завершенню вивчення блоку відповідних тем на останньому занятті

До диференційованого заліку допускаються здобувачі вищої освіти, які відвідали всі аудиторні (практичні) навчальні заняття, передбачені календарним планом (або своєчасно їх відпрацювали), належним чином заповнили Щоденник (додаток 1) та Підсумковий звіт (додаток 2) і набрали за поточну початкову діяльність кількість балів, не меншу за мінімальну.

Диференційований залік передбачає перевірку теоретичних знань здобувача вищої освіти, демонстрацію виконання ним практичних навичок та вирішення ситуаційних завдань з моделювання дій молодшого медичного персоналу в конкретних клінічних ситуаціях.

Максимальна кількість балів, яку може отримати здобувач вищої освіти під час підсумкового контролю, складає 80, мінімальна позитивна оцінка на диф. заліку відповідно 50 балів.

Рекомендації щодо проведення диференційованого заліку або іспиту:

Під час проведення диференційного заліку проводиться оцінювання засвоєння практичних навичок та теоретичних знань за складеними на кафедрі білетами, які включають усі теми дисципліни.

Таблиця 2

Критерії оцінювання диференційного заліку

Кількість питань	«5»	«4»	«3»	Усна відповідь за білетами, які включають практичних навичок та теоретичну частину дисципліни	За кожну в16,6 до 26,6 балів, що відповідає: «5» - 26,6 балів; «4» - 21,6 балів; «3» - 16,6 балів.
1	26,6	21,6	16,6		
2	26,6	21,6	16,6		
3	26,6	21,6	16,6		
	80	65	50		

Технологія оцінювання дисципліни

Оцінювання результатів вивчення дисциплін проводиться безпосередньо після диференційного заліку. Оцінка з дисципліни визначається як сума балів за ПНД та диф.заліку і становить min – 120 до max - 200.

Відповідність оцінок за 200 бальною шкалою, чотирибальною (національною) шкалою та шкалою ECTS

Оцінка за 200 бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за чотирибальною (національною) шкалою
180–200	A	Відмінно
160–179	B	Добре
150–159	C	Добре
130–149	D	Задовільно
120–129	E	Задовільно
Менше 120	F, Fx	Незадовільно

Оцінка з дисципліни виставляється лише здобувачам вищої освіти, яким зараховані усі підсумкові контрольні заняття, диференційний залік.

Здобувачам вищої освіти, що не виконали вимоги навчальних програм дисциплін виставляється оцінка **Fx**, якщо вони були допущені до складання диференційованого заліку або іспиту, але не склали його. Оцінка **F** виставляється здобувачам вищої освіти, які не допущені до складання диференційованого заліку або іспиту.

Оцінки "**Fx**" або "**F**" ("незадовільно") виставляються здобувачам вищої освіти, яким не зараховано вивчення дисципліни, формою контролю якої є залік.

Після завершення вивчення дисципліни відповідальний за організацію навчально-методичної роботи на кафедрі або викладач виставляють здобувачу вищої освіти відповідну оцінку за шкалами (Таблиця 3) у залікову книжку та заповнюють відомості

Якщо диф.залік не складено, встановлюються дати перескладання під час канікул, до початку наступного семестру.

3.2. Питання іспиту до диференційного заліку

1. Психологічні проблеми пацієнта. Динаміка психологічного стани хворого. Особливості спілкування з хворим залежно від його психологічного стану.
2. Проблеми хворих з обмеженим терміном життя.
3. Психологічні аспекти догляду за термінальними хворими.
4. Принципи спілкування з хворими, родичами. Медична етика. Правда про діагноз
5. Види реабілітації хворих з обмеженим терміном життя. Обов'язки медсестри на етапах медико-соціальної реабілітації.

6. Ведення медичної документації. Функціональні обов'язки медсестри в розробленні, оформленні та втіленні індивідуальної програми реабілітації.
7. Інфекційна безпека, інфекційний контроль в ЛПЗ. Накази МОЗ України. Методи стерилізації, організація її проведення, оцінка якості.
8. Проведення профілактичних та первинних протиепідемічних заходів. Профілактичні та протиепідемічні заходи при госпітальних інфекціях.
9. Основні концептуальні медсестринські моделі.
10. Планування медсестринського догляду. Реалізація плану догляду.
11. Медсестринські втручання. Стандарти медсестринського догляду.
12. Ієрархія людських потреб по Маслоу.
13. Методика клінічного обстеження органів дихання.
14. Методика клінічного обстеження органів кровообігу.
15. Методика клінічного обстеження органів травлення, сечоутворення та сечовиділення.
16. Методика клінічного обстеження органів кровотворення.
17. Методика клінічного обстеження нервової системи, органів зору і слуху.
18. Методика клінічного обстеження ендокринної системи.
19. Значення лабораторного та інструментального дослідження при обстеженні хворого. Підготовка пацієнта до обстежень.
20. Гігієна пацієнта. Гігієна порожнини рота. Чинники, що впливають на рівень чистоти пацієнта. Дії медсестри. Принципи асептики.
21. Види ураження шкіри і слизових (суха шкіра, свербіння, причини, відхід).
22. Пролежні. Причини появи. Стадії розвитку. Профілактика і лікування. Свищи.
23. Загальні питання годування важкохворого. Організація харчування в стаціонарі. Епідобстеження харчоблоку в стаціонарі.
24. Годування тяжкохворих, штучне харчування через зонд, гастростому.
25. Нутріційна підтримка. Парентеральне годування тяжкохворих.
26. Годування хворих з порушенням свідомості.
27. Принципи дієтотерапії при патології органів дихання, серцево-судинної системи.
28. Принципи дієтотерапії при патології органів травлення, печінки та жовчевого міхура.
29. Принципи дієтотерапії при патології сечовидільної системи.
30. Принципи дієтотерапії при патології ендокринної системи та хворобах обміну.
31. Види болю, фізіологічні механізми. Система оцінки болю. Чинники болі, що підвищують і знижують поріг.
32. Способи лікування болю. Анальгетики. Роль психотерапії.
33. Види наркотичних препаратів, способи і правила їх застосування. Юридичні аспекти.
34. Невідкладна допомога при гострій дихальній недостатності.
35. Ознаки порушення ритму, загрозливі для життя хворого із больовим синдромом у лівій половині грудної клітки.
36. Судомний синдром. Причини, клініка та невідкладна допомога.
37. Непритомність, колапс, шок. Причини, клініка, перша допомога.
38. Невідкладна допомога при гострій серцевій недостатності.
39. Клініка та невідкладна допомога при набряку легенів, серцевій астмі.
40. Кардіогенний шок. Причини, клініка, перша допомога.
41. Синдром артеріальної гіпертензії: принципи фармакотерапії, перша допомога при гіпертонічному кризі.
42. Невідкладна допомога при гострій печінковій недостатності.
43. Шлунково-кишкова кровотеча: діагностика та перша допомога.
44. Гостра ниркова недостатність: сестринська діагностика, невідкладна допомога та догляд за хворими.
45. Хронічна ниркова недостатність: сестринська діагностика та догляд за хворими.
46. Невідкладна допомога при діабетичній комі.
47. Невідкладна допомога при гіпоглікемічній комі.
48. Структура та режим інфекційних стаціонарів.

49. Організація амбулаторно-поліклінічної допомоги інфекційним хворим та тим, хто перехворів інфекційними хворобами.
50. Невідкладна допомога при кишковій інфекції.
51. Невідкладна допомога при інфекційних хворобах дихальних шляхів.
52. Невідкладна допомога при менінгококовій хворобі.
53. Невідкладна допомога при інфекційно-токсичному шоці, сироватковій хворобі.

ПЕРЕЛІК НАВИЧОК ТА ВМІНЬ ДЛЯ ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Перелік обов'язкових практичних навичок

- Проводити суб'єктивне і об'єктивне обстеження пацієнта;
- Виставляти попередній лікарський діагноз у типових випадках найпоширеніших захворювань терапевтичного профілю;
- Виставляти медсестринський діагноз згідно таксономії медсестринських діагнозів NANDA;
- Здійснювати медсестринський процес у загальних та спеціалізованих терапевтичних стаціонарах;
- Діагностувати типові випадки терапевтичної патології:
 - захворювання органів дихання (пневмонія, бронхіальна астма, гострий обструктивний бронхіт, туберкульоз);
 - серцево-судинна патологія (гіпертонічна криза, інфаркт міокарду, гостре порушення серцевого ритму, ішемічна хвороба серця, вади серця);
 - органи травлення (гастрити, виразкова хвороба шлунку та дванадцятипалої кишки, панкреатит, цироз печінки, печінкова недостатність, печінкова кома);
 - захворювання нирок та сечовидільної системи (гломерулонефрит, пілонефрит, нирковокам'яна хвороба);
 - гематологічні захворювання (анемії, лейкози, тромбоцитопенії, гемофілія);
 - дифузні захворювання сполучної тканини (колагенози);
 - захворювання ендокринної системи (цукровий діабет, діабетична та гіпоглікемічна кома, хвороба гіпофізу та щитоподібної залози);
 - хвороби обміну;
 - професійні захворювання.
- Надавати невідкладну медичну допомогу в клініці терапевтичного профілю при:
 - захворюваннях органів дихання;
 - серцево-судинній патології;
 - печінковій комі, печінковій кольці;
 - гострій нирковій недостатності, нирковій кольці, уремії;
 - гематологічних захворюваннях;
 - діабетичній та гіпоглікемічній комі.
- Проводити наукові дослідження з проблем медсестринства в терапії та відповідно оформляти їх результати.

3.3. Контрольні питання та завдання до самостійної роботи Одним з видів діяльності здобувача вищої освіти та його контролю з боку викладача є ведення **Щоденника виробничої практики**, який заповнюється здобувачем вищої освіти кожного дня та підписується викладачем після завершення самостійної частини роботи здобувача вищої освіти у стаціонарі. По закінченні кожного модуля виробничої практики здобувачем вищої освіти заповнюється Підсумковий звіт про виконану роботу. Наявність заповненого та завіреного підписом викладача Щоденника і Підсумкового звіту є обов'язковою для допуску здобувача вищої освіти до підсумкового контролю знань та практичної підготовки з дисципліни.

3.4. Індивідуальні завдання (затверджений на засіданні кафедри перелік з визначенням кількості

балів за їх виконання, які можуть додаватись, як заохочувальні):

З метою набуття здобувачами вищої освіти під час практики умінь та навичок самостійного розв'язання виробничих, педагогічних, діагностичних, контролюючих і організаційних завдань та активізації їх діяльності, розширення світогляду, підвищення ініціативи здобувачами вищої освіти пропонується виконати наступні індивідуальні завдання, а саме:

- Оформлення методичних матеріалів та інструкцій;
- Вивчення структури захворювань в місцях проходження практики, оформлення протоколів дослідження з обґрунтуванням висновків своїх спостережень;
- Проведення наукових досліджень з медсестринства та відповідне оформлення їх результатів (протоколи, тези, доповіді, статті тощо);
- Виготовлення тематичних санітарних бюлетенів (стендів, таблиць, муляжів, кросвордів тощо) за рекомендаціями методичних керівників практики;

3.5. Інші заохочення (умови нарахування додаткових балів за різні види неформальної та інформальної діяльності, серед яких можуть бути конференції, наукові дослідження, участь у опитуваннях, симпозиумах, тощо):

На засіданні кафедри затверджено перелік індивідуальних завдань (участь з доповідями в конференціях, профільних олімпіадах, підготовка аналітичних оглядів з презентаціями з перевіркою на плагіат) з визначенням кількості балів за їх виконання, які можуть додаватись, як заохочувальні (**не більше 10**)

Бали за індивідуальні завдання одноразово нараховуються здобувачу вищої освіти тільки комісійно (комісія – зав. кафедри, завуч, викладач групи) лише за умов успішного їх виконання та захисту. В жодному разі загальна сума балів за ПНД не може перевищувати 120 балів.

3.6. Правила оскарження оцінки

Згідного загальних положень та наказів ХНМУ

4. ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ

Вимоги освітнього компонента (система вимог та правил, які викладач пред'являє до здобувачів вищої освіти при вивченні освітнього компонента). Щоб досягти цілей навчання і успішно пройти курс, необхідно: з першого дня включитися в роботу; регулярно відвідувати лекції; читати матеріал попередньо, до його розгляду на практичному занятті; не спізнюватися і не пропускати заняття; приходити на кафедру одягнутими у медичний халат, мати змінне взуття, мати при собі фонендоскоп, зошит, ручку; виконувати всі необхідні завдання і працювати щодня; вміти працювати з партнером або в складі групи; звертатися за допомогою і отримувати її, коли Ви її потребуєте. Письмові та домашні завдання треба виконувати повністю та вчасно.

Передбачена академічна мобільність, взаємозамінність залікових кредитів (обсяг 1 кредиту 30 годин). Здобувачі вищої освіти можуть обговорювати різні завдання, але їх виконання - строго індивідуально.

Відвідування занять та поведінка Відвідування лекцій та практичних занять здобувачами вищої освіти є обов'язковим. Не допускаються запізнення здобувачів вищої освіти на лекції та практичні заняття.

Під час лекційного заняття здобувачам вищої освіти рекомендовано вести конспект заняття та зберігати достатній рівень тиші. Ставити питання до лектора/-ки – це абсолютно нормально.

Використання електронних гаджетів дозволяється лише з дозволу викладача. Не допускаються списування, використання різного роду програмних засобів, підказки, користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими електронними гаджетами під час заняття.

Рекомендації щодо успішного складання дисципліни(активність здобувачів вищої освіти під час практичного заняття, виконання необхідного мінімуму навчальної роботи). Практичні

заняття передбачають:

Активну участь під час обговорення в аудиторії, здобувачі вищої освіти мають бути готовими детально розбиратися в матеріалі, ставити запитання, висловлювати свою точку зору, дискутувати. Під час дискусії важливі:

- повага до колег,
- толерантність до інших та їхнього досвіду,
- сприйнятливність та неупередженість,
- здатність не погоджуватися з думкою, але шанувати особистість опонента/-ки,
- ретельна аргументація своєї думки та сміливість змінювати свою позицію під впливом доказів,
- я-висловлювання, коли людина уникає непотрібних узагальнювань, описує свої почуття і формулює свої побажання з опорою на власні думки і емоції,
- обов'язкове знайомство з першоджерелами.

Вітається творчий підхід у різних його проявах. Від здобувачів вищої освіти очікується зацікавленість участю у міських, всеукраїнських та міжнародних конференціях, конкурсах та інших заходах з предметного профілю.

Заохочення та стягнення(додаткові бали за конференції, наукові дослідження, правки, поради, участь у опитуваннях). Оцінювання індивідуальних завдань здобувача вищої освіти здійснюється за умов виконання завдань викладача (доповідь реферату на практичному занятті, доповідь з презентацією на практичному занятті, доповідь на науково-практичних конференціях кафедри, університету, написання тез, статей, участь у Всеукраїнській олімпіаді). Бали (не більше як 10) додаються, як заохочувальні.

Техніка безпеки. На першому занятті з курсу буде роз'яснено основні принципи охорони праці шляхом проведення відповідного інструктажу. Очікується, що кожен та кожна повинні знати, де найближчий до аудиторії евакуаційний вихід, де знаходиться вогнегасник, як їм користуватися тощо.

Порядок інформування про зміни у силабусі та ін. Розробка, оновлення та затвердження силабусу освітнього компонента проводиться кожного навчального року. Обов'язкове розміщення на сайті ХНМУ в профілі освітньої програми «Медицина» до 30 червня поточного навчального року для наступного навчального року;

5. АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Політика щодо академічної доброчесності (в т.ч. відповідальність за порушення академічної доброчесності). Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- ✓ Самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- ✓ Посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- ✓ Дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- ✓ Надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Кафедра пропедевтики внутрішньої медицини №2 та медсестринства підтримує нульову толерантність до плагіату. Від здобувачів вищої освіти очікується бажання постійно підвищувати власну обізнаність в академічному письмі. На перших заняттях проводитимуться інформаційні заходи щодо того, що саме вважати плагіатом та як коректно здійснювати дослідницько-науковий пошук.

Політика щодо осіб з особливими освітніми потребами. Здобувачі вищої освіти з особливими потребами повинні зустрітися з викладачем або попередити його до початку занять, на прохання здобувача вищої освіти це може зробити староста групи.

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Клінічний медсестринський діагноз : навчальний посібник для бакалаврів, магістрів та медсестер за спеціальністю «Медсестринство» / Т. С. Оспанова, О. С. Більченко, Ж. Д. Семидоцька, Т. В. Бездітко, Т. Ю. Хіміч, І. О. Чернякова, О. В. Авдєєва, Є. О. Болокадзе, О. В. Веремієнко, К. О. Красовська, А. Б. Борзенко, О. М. Піонова ; МОЗ України, Харківський національний медичний університет. – Харків : ХНМУ, 2019. – 156 с.
<http://repo.knmu.edu.ua/handle/123456789/22760>
2. Касевич, Н. М. Основи медсестринства в модулях: навчальний посібник / Н. М. Касевич. - 3-тє вид., випр. - Київ : ВСВ Медицина, 2018. - 478 с.
3. Лісовий В.М. Основи медсестринства/ В.М. Лісовий, Л.П. Ольховський, В.А. Капустник.- 3-є вид., перероб. і доп.- Київ: ВСВ Медицина.- 912 с.
4. Основні обов'язки та професійні дії медичної сестри терапевтичного відділення : навчальний посібник для викл. та здобувач вищої освіти ІІІ курсу мед. фак. / В. В. Сиволап, Л. В. Лукашенко, О. І. Олійник, І. В. Лихасенко, Н. Ф. Авраменко, М. П. Герасько, С. П. Жеманюк, Л. О. Курілець, Т. В. Кравченко, С. В. Полівода. – Запоріжжя: ЗДМУ, 2017. – 112 с.
<http://dspace.zsmu.edu.ua/handle/123456789/7560>
5. Медсестринство у внутрішній медицині : підручник / О. С. Стасишин, Н. Я. Іванів, Г. П. Ткачук [та ін.] ; ред. В. В. Стасюк. - 4-тє вид., випр. - Київ : ВСВ Медицина, 2017. - 536 с.

Допоміжна

1. Полушкін П. М. Основи загального та спеціального догляду за хворими з маніпуляційною технікою : посібник / П. М. Полушкін, Д. В. Гальченко. – Дніпропетровськ : ДНУ, 2014. – 378 с.
http://repository.dnu.dp.ua:1100/?page=inner_material&id=422
2. Ковальова, О. М. Деонтологія в медицині: підручник / О. М. Ковальова, Н. А. Сафаргаліна-Корнілова, Н. М. Герасимчук. - 2-ге вид., випр. - Київ : ВСВ Медицина, 2018. - 239 с.
3. Свінцицький, А. С. Методи діагностики в клініці внутрішньої медицини : навчальний посібник / А. С. Свінцицький. - Київ : ВСВ Медицина, 2019. - 1008 с : іл., 80 кольор. вкл.

Інформаційні ресурси

1. OSCE-1.НМУ ім.О.О.Богомольця. Фізикальні методи обстеження дихальної системи (офіційна версія), 2017. –<https://www.youtube.com/watch?v=o3V4Z6EVz94>
2. OSCE-1.НМУ ім.О.О.Богомольця. Фізикальні методи обстеження серцево-судинної системи (офіційна версія), 2017. – <https://www.youtube.com/watch?v=kgFHCzxEvVU&t=68s>
3. OSCE-1.НМУ ім.О.О.Богомольця.Фізикальні методи обстеження ШКТ (офіційна версія), 2017. – <https://www.youtube.com/watch?v=NAx7TTsWBuc>
4. OSCE-1.НМУ ім.О.О.Богомольця.Методика реєстрації ЕКГ (офіційна версія), 2017. – <https://www.youtube.com/watch?v=16P0uuZK1CA&t=204s>
5. Яворський О.Г. Аудіодиск «Аускультация легень:основні й побічні дихальні шуми. Аускультация сердца: тони й шуми» / Яворський О.Г., аудіо- та відеоматеріали, 2013.
6. Яворський О.Г. DVD-фільм «Пальпация, перкуссия, аускультация» (українською й англійською мовами) / Яворський О.Г., аудіо- та відеоматеріали, 2013.
7. Яворський О.Г. DVD-фільм «Анамнез. Огляд: фото пацієнтів» / Яворський О.Г., аудіо- та відеоматеріали, 2013.
8. З тем «Загальний огляд хворого, огляд окремих частин тіла»
 - <http://www.meddean.luc.edu/lumen/meded/medicine/pulmonar/pd/contents.htm>
 - <http://meded.ucsd.edu/clinicalmed/>

9. З тем «Основні методи обстеження органів дихання»
 - <http://meded.ucsd.edu/clinicalmed/>
 - <http://www.meddean.luc.edu/lumen/meded/medicine/pulmonar/pd/contents.htm>
10. З тем «Основні методи обстеження серцево-судинної системи»
 - <http://www.cardiologysite.com/>
 - <http://www.meddean.luc.edu/lumen/meded/medicine/pulmonar/pd/contents.htm>
 - <http://www.blaufuss.org/>
 - <http://meded.ucsd.edu/clinicalmed/>
11. З тем «Основні методи обстеження органів шлунково-кишкового тракту та нирок»
 - <http://www.meddean.luc.edu/lumen/meded/medicine/pulmonar/pd/contents.htm>
 - <http://gastroresource.com/GITextbook/En/Default.htm>
 - <http://meded.ucsd.edu/clinicalme>